

Resultat från provfiske i Igelbäcken 2021

Sportfiskarna

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

Vaaka Naturkonsult

Stefan Lundberg

Vid provfiskena 2021 studerades fisk- och kräftfaunan på tre lokaler/sträckor av Igelbäcken: Ulriksdal, bro mot Sörentorp (provfiskas årligen), Eggeby, nedströms bro mot Granby gård, samt uppströms f.d. Barkarby flygfält.

Även denna sensommar och höst, likt de senaste åren, är vattenföringen i Igelbäcken begränsad till följd av en längre period med minskade regnmängder i juli och augusti. Vattenföringen vid Eggeby, liksom vid Ulriksdal, i sena augusti detta år skattades till endast ca 10 - 20 liter per sekund. Situationen i år är dock inte lika illa som vid en jämförelse med år 2018, då endast rännilar av vatten återstod och bara ca 1 - 2 sekundliters flöde uppmättes i bäckens nedre till mellersta delar.

Detta år bör dock även uppmärksammas de extrema regnmängder som på kort tid föll över Stockholmstrakten, med Järvaområdet, i sena maj, samt under inledningen av juni, dvs den period av försommaren då grönlingfiskarna i bäcken troligen genomför sin lek.

Regnmängderna som då föll på kort tid ledde till såväl omfattande översvämningar i stads- och parkmiljöerna, som extrema flöden och vattennivåer på kort tid i Igelbäcken, till följd av att de omgivande markerna i bäckens avrinningsområde har mycket begränsad förmåga att hålla kvar eller bromsa vattnet och därmed buffra de extremt starka vattenflöden som då uppstår i bäcken. Situationen finns även dokumenterad av nyhetsmedia:

<https://www.nyhetsbyranjarva.se/oversvamningar-i-jarva-efter-extremt-regnfall/>

<https://www.mitti.se/nyheter/bildextra-regn-och-oversvamningar-i-stockholm/repueA!PmRTi71Xi5@wrCLwin2qjg/>

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/6zxoMQ/regnkaos-i-stockholm-ingen-vag-kvar>

När vattenflödet var som störst i sena maj och början på juni passerade ca 1,2 kubikmeter vatten per sekund (!) ut ur Igelbäcken vid Ulriksdal, enligt de flödesmätningar som utförs där utav SVOA (Ref. Fred Erlandsson). Det hastigt ökande vattentryck som då säkerligen uppstod på kort tid i bäcken bedöms vara mycket stressande för djurlivet och kan även innebära att djur spolades bort eller tvingades flytta med vattenströmmen långa sträckor nedströms, och till delar av bäcken där förutsättningarna för deras överlevnad är sämre.

Provfiske 1) Ulriksdal (inom Solna stad), den 30 augusti. Provfisket genomfördes på en sträcka i övre delen av slottsparken, i anslutning till bron mot Sörentorp:

Vattendjupet inom den undersökta sträckan varierade detta år mellan ca 2 – 30 cm, medelvärde: 10 cm (tidigare år: 7 cm). Det i år fortsatt låga medelvärdet för vattendjupet ger också en indikation om ogynnsamma förhållanden för fiskfaunan, via den begränsade vattentillgången på lokalen, även denna sensommar.

Totalt påträffades 9 grönlingar (tidigare år: 20 st.) på den undersökta sträckan av bäcken (sträckans längd: 36 m, tidigare år: 35,9 m). **4 av de 9 fångade grönlingarna klassades som årsungar (45 %)**, och utgjorde alltså ca hälften av grönlingfångsten. Den minsta (årsunge) var 39 mm (tidigare år 22 mm) och största grönling (> 1 år) var 100 mm (tidigare år 90 mm) i total-längd. Dessutom fångades en mindre gädda (årsunge) detta år på provfiskesträckan. Total-längd: 87 mm.

Antalet **signalkräfter** på den undersökta bäcksträckan är fortsatt hög och säkerligen ett resultat av den låga vattenföringen vid denna tid även i år. Låga vattenflöden i bäcken är mindre stressande för kräftorna (de undviker starkt strömmande vatten).

53 st. fångades (tidigare år: 108 st.), alltså trots allt mer än en halvering av antalet på lokalen jämfört med tidigare år. Samtliga var små till växten, största kräfta var endast 63 mm i total-längd.

Positivt är att en nyrekrytering av årsungar av grönling inom Igelbäcken vid Ulriksdal har skett även detta år, trots de troligen katastrofalt höga och hastigt påkomna vattenflödena i bäcken under artens lekperiod på försommaren. Även detta år följdes sedan försommaren av minskande flöden och därmed viss vattenbrist under den efterföljande sensommaren. Antalet grönlingar per ytenhet (tätheten) inom den undersökta lokalen vid Ulriksdal visade redan tidigare år (2020) en minskning. Detta år fortsätter den negativa trenden och vi är nere på det lägsta uppmätta mängden grönling på lokalen sedan undersökningarna började år 1999.

Provfiske 2) Eggeby, nedströms och vid bron mellan Eggeby och Granby gårdar (Järva friområde, Stockholms stad), den 30 augusti:

Provfisket på lokalen är en uppföljning av tidigare undersökningar som startades redan för 22 år sedan (1999).

På lokalen har sedan 1999 några förbättrande miljöåtgärder genomförts, t.ex. tillförsel av sten på botten i syfte att ge ökad variation i bottenstrukturen hos bäcken på platsen, samt plantering av träd i den södra kantzonen av bäcken, i syfte att öka beskuggningen och därmed bromsa pågående igenväxning med gräs- och örtvegetation i vattenmiljön.

Totalt påträffades 11 grönlingar (tidigare resultat år 2019: 10 st.) på den undersökta sträckan av bäcken (sträckans längd: 30 m, tidigare år 2019: 26 m). **3 av de 11 fångade grönlingarna klassades som årsungar (27 %)**, och utgjorde alltså ca en tredjedel av grönlingfångsten. Den minsta (årsunge) var 30 mm (tidigare år 2019, likaså 30 mm) och största grönling (> 1 år) var 110 mm (tidigare år 108 mm) i total-längd. Dessutom fångades två mindre gäddor och fyra mindre abborrar (samtliga årsungar) detta år på provfiskesträckan.

Antalet **signalkräftor** på den undersökta bäcksträckan är fortsatt hög och säkerligen ett resultat av den låga vattenföringen vid denna tid även i år. Låga vattenflöden i bäcken är mindre stressande för kräftorna (de undviker starkt strömmande vatten).

23 st. fångades (tidigare år, 2019, 23 st.), alltså motsvarande det tidigare antalet, funna på lokalen 2019. Samtliga var små till växten, största signalkräfta var endast 48 mm i total-längd.

Positivt är att en nyrekrytering av årsungar av grönling inom lokalen vid Eggeby har skett även detta år, trots de troligen katastrofalt höga vattenflödena i bäcken under artens lekperiod på försommaren. Antalet grönlingar per ytenhet (tätheten) inom den undersökta lokalen vid Eggeby har vid de senaste årens undersökningar visat en minskning. I nuläget förefaller dock beståndet av grönling på platsen ha nått en ny balans, men på en betydligt lägre täthetsnivå än när undersökningarna startade för 22 år sedan.

Provfiske 3) uppströms f.d. Barkarby flygfält (Järfälla kommun), den 16 november:

Platsen för provfisket är en tidigare studerad 50-meterssträcka inom betesmarken, nedströms Stens kvarn.

Lokalen var i sena augusti detta år i avsaknad av vatten, till följd av låga regnmängder under sensommaren, kombinerat med låg vattennivå i Säbysjön. Årets provfiske fick därför avvakta till i november, då vattentillgången, samt -flödet, återkommit och fiskar positivt nog hade hittat tillbaka även till Igelbäcken inom Järfällas del.

Här fångades 2 gäddor och 7 abborrar på den undersökta sträckan av bäcken. Gäddorna och abborrarna var av varierande storlek men har säkerligen fötts i Säbysjön och därefter vandrat ner i bäcken under hösten, förbi dämnet mot Säbysjön. **Inga signalkräfter påträffades dock detta år** inom denna del av Igelbäcken.

Enstaka signalkräfter har sedan 2014 fångats i Järfällas del av Igelbäcken, vilket visar att de på senare år lyckats vandra upp hit genom kulverten under det tidigare flygfältet. Dock har inga av Igelbäckens grönlingfiskar ännu lyckats med samma bedrift. De framtida planerna på att ta bort kulverten och därefter återställa Igelbäcken inom det tidigare flygfältsområdet kommer troligen att gynna en uppvandring till området även av denna för Igelbäcken så mytomspunna fiskart.

Alla infångade fiskar återutsattes i bäcken efter att provfiskeundersökningarna genomförts.

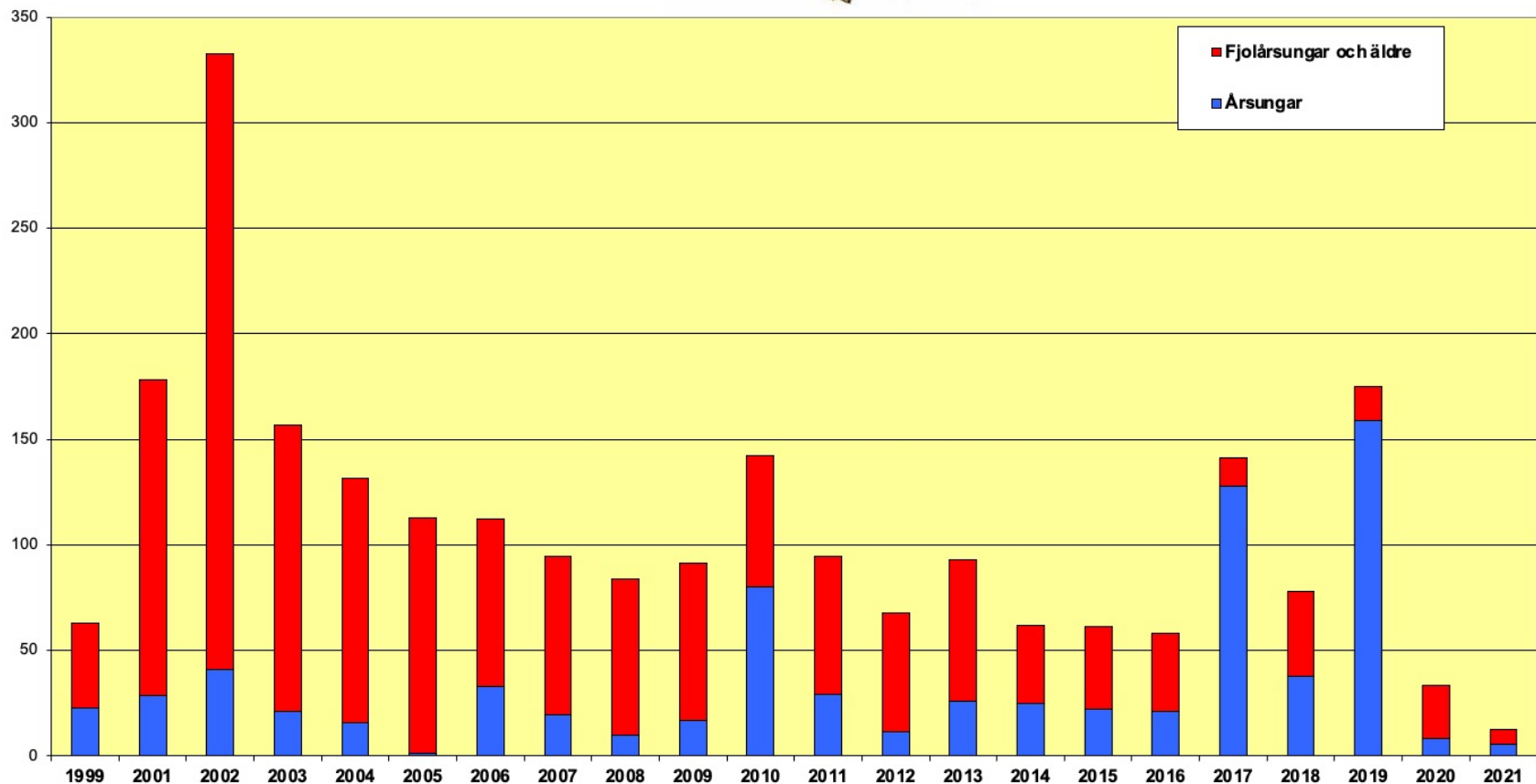
**Provfiskelokal 30 augusti 2021:
Solna, Ulriksdal, nedströms bro
mot Sörentorp**

(Foto: 30 augusti 2021)

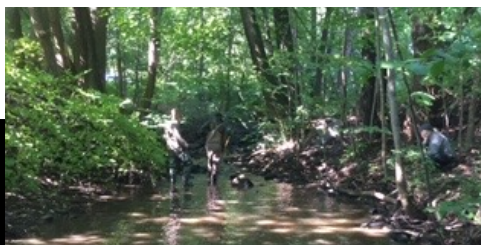

Förekomst av grönling i Igelbäcken 1999 - 2021
(antal individer/100 m²) vid provfiskelokalen Ulriksdal,
nedströms bro till Sörentorp (Solna stad). Data saknas år 2000

Antal individer/100 m²

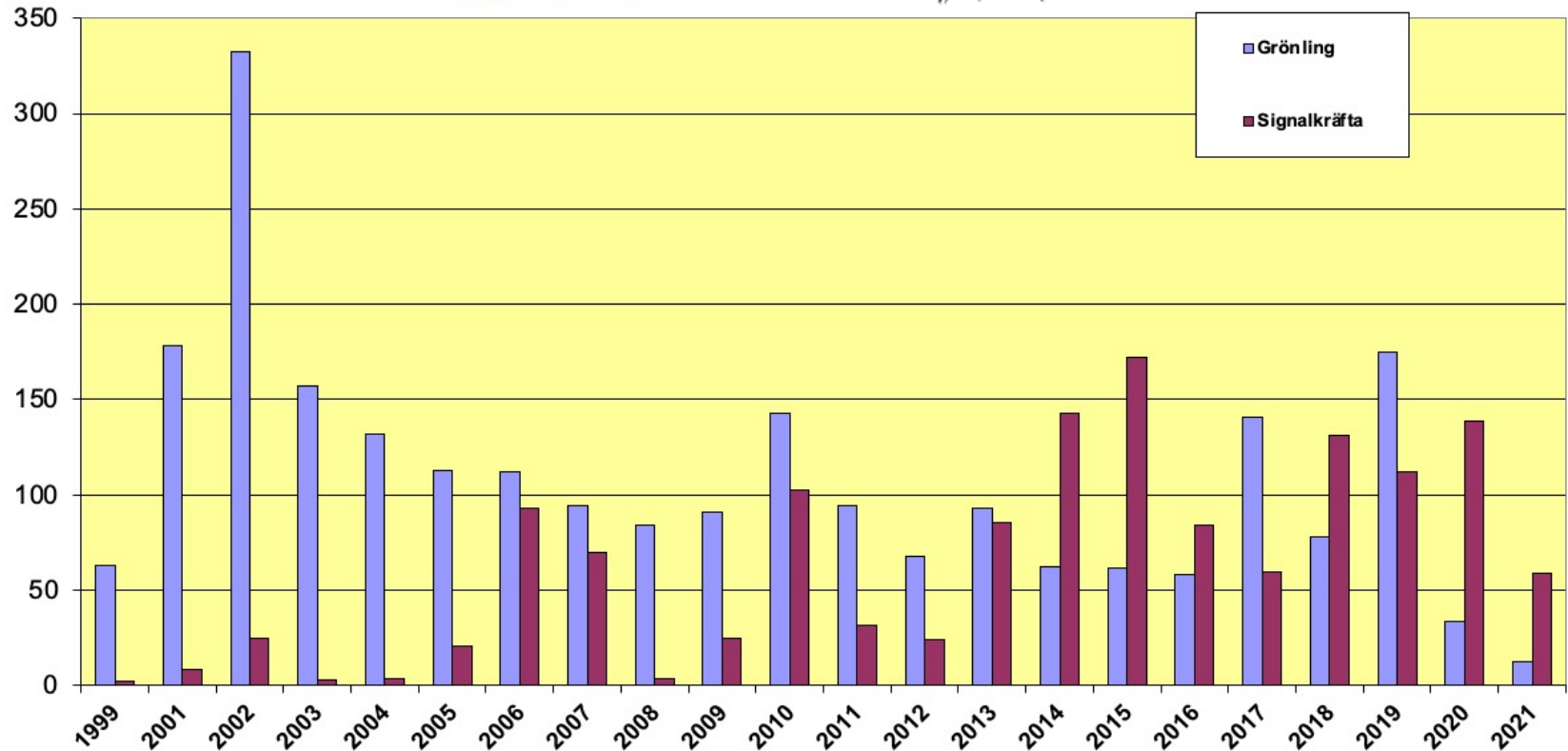
Lokaler

Antal ind./100 m² av grönling respektive signalkräfta i Igelbäcken vid Ulriksdal (nedströms bro till Sörentorp) under åren 1999 - 2021 (data saknas år 2000)

Ind./100 m²

Mängden **signalkräfta** (individtätheten) vid Ulriksdal ökade från åren 2006-2007. Individdtätheten av **grönling** minskade i stället. Därefter har båda arterna varierat i individantal på lokalen. År 2015 nåddes den högsta mängden hittills av **signalkräfta** på lokalen och denna har sedan legat kvar på en högre nivå, dessutom ökande år 2020. Individdtätheten av **grönling** minskade i stället till nivån då övervakningen inleddes (1999 - 2001). Åren 2020-2021 minskar dock mängden av **grönling** på lokalen till den lägsta nivån hittills uppmätt.

**Provfiskelokal den 30
augusti 2021:
Stockholms stad, Eggeby
– nedströms och under
bro mot Granby**

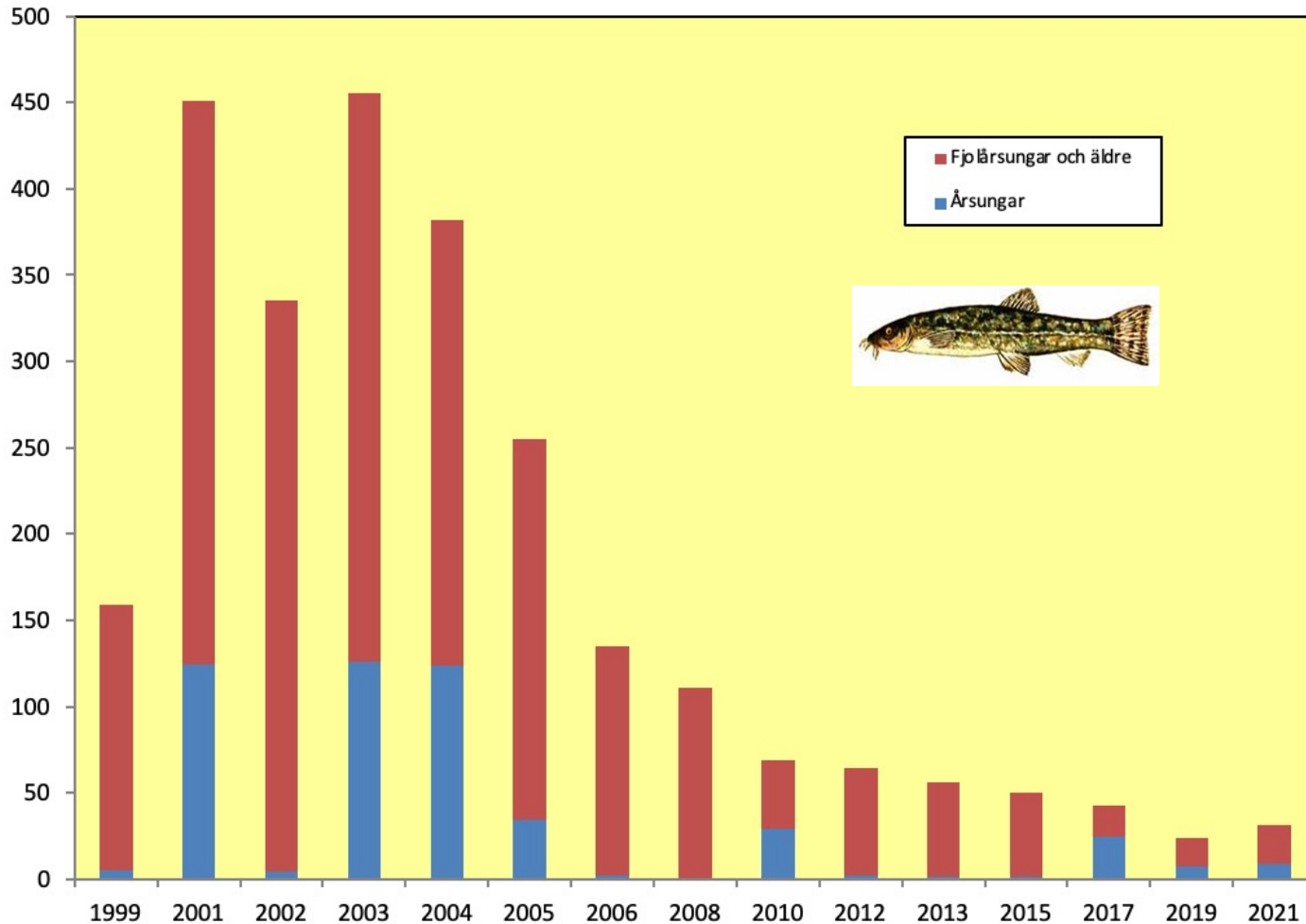
(Foto: 30 augusti, 2021)

Lokalen, *Eggeby, Stockholms stad, nedströms bro mot Granby*, provfiskades 30 augusti 2021.

Förekomst av grönling i Igelbäcken vid Eggeby, Stockholms stad, 1999 - 2021 (lokalen undersöktes ej mellanliggande år)

Antal ind./100 m²

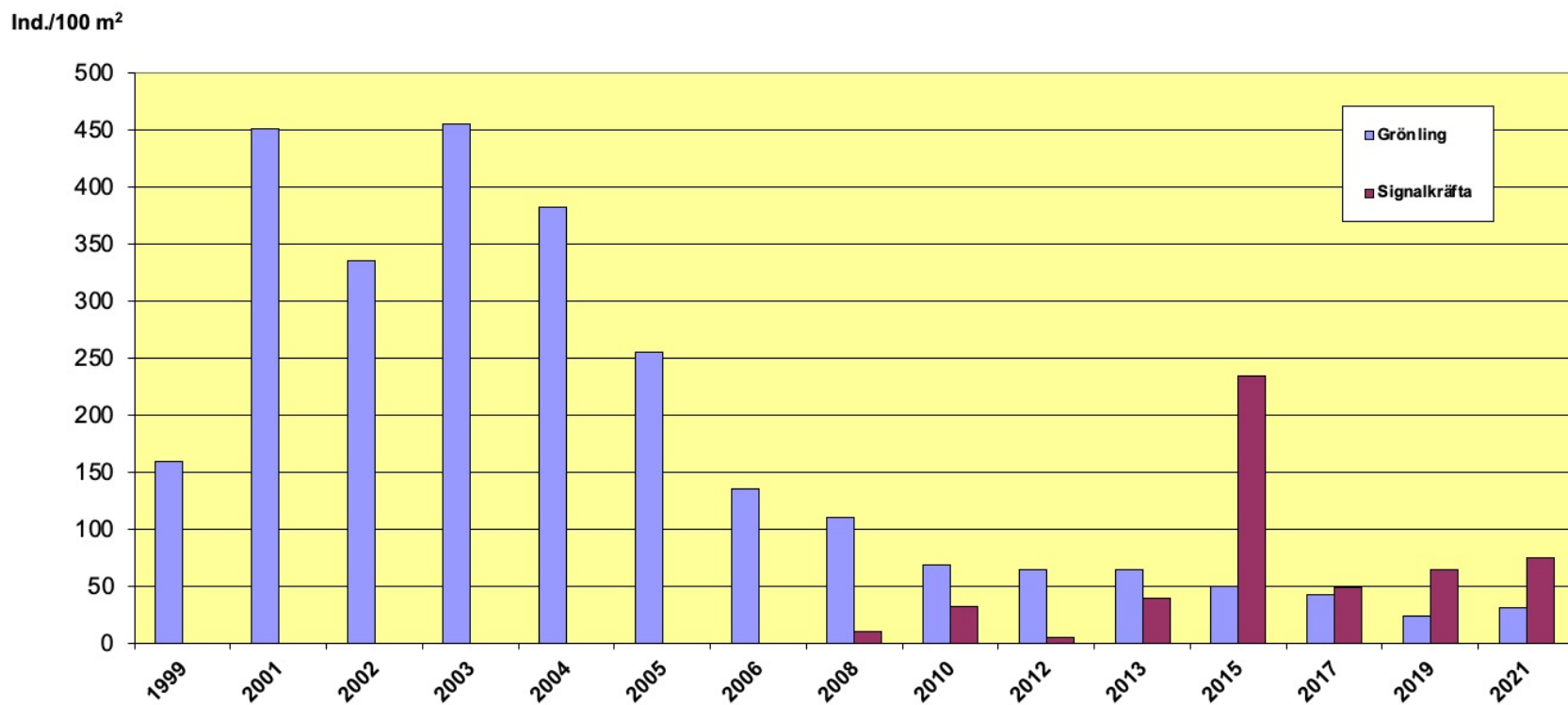

År

Eggeby, Stockholms stad, nedströms bro mot Granby.

Grönlingförekomsten på lokalen är numera betydligt mindre än i början av 2000-talet, då provfiskena på platsen inleddes. Signalkräftor förekommer fortsatt sedan 2008 även i denna del av bäcken.

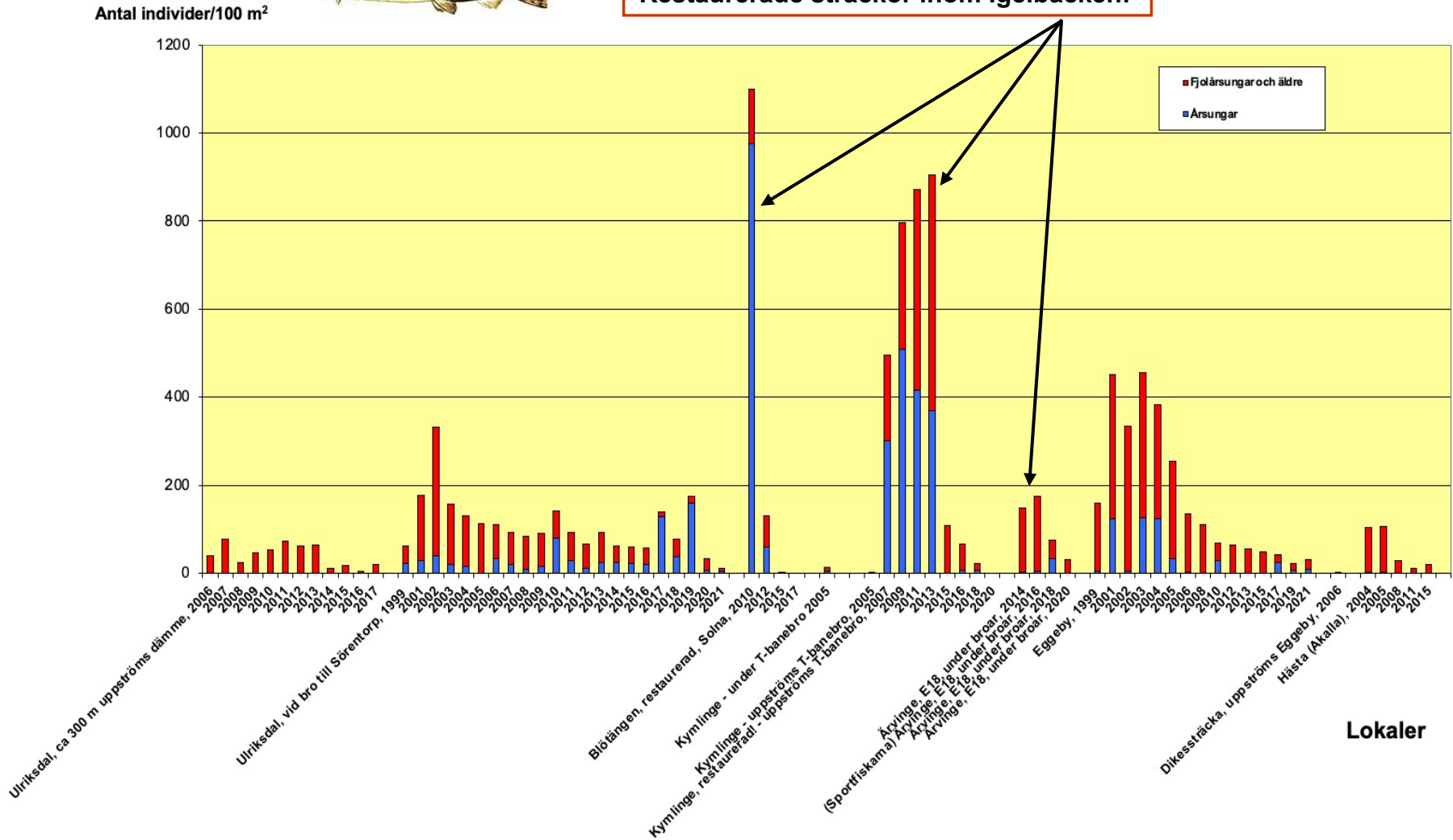
Antal ind./100 m² av grönling respektive signalkräfta i Igelbäcken vid Eggeby under åren 1999 - 2021 (lokalen undersöktes ej mellanliggande år)

Förekomst av grönling i Igelbäcken 1999 - 2021 (antal individer/100 m²) på provfiskelokaler i Ulriksdal (Solna stad), Blötängen (Solna stad), Kymlinge (Sundbyberg/Solna stad), Ärvinge-E18 (Stockholm stad), Eggeby och Hästa (Stockholms stad).

Restaurerade sträckor inom Igelbäcken!

Den 16 november 2021 gjordes ett elprovfiske i naturreservatet uppströms f.d. Barkarby flygfält (Järfälla kommun)

Lokalens nedströmsdel

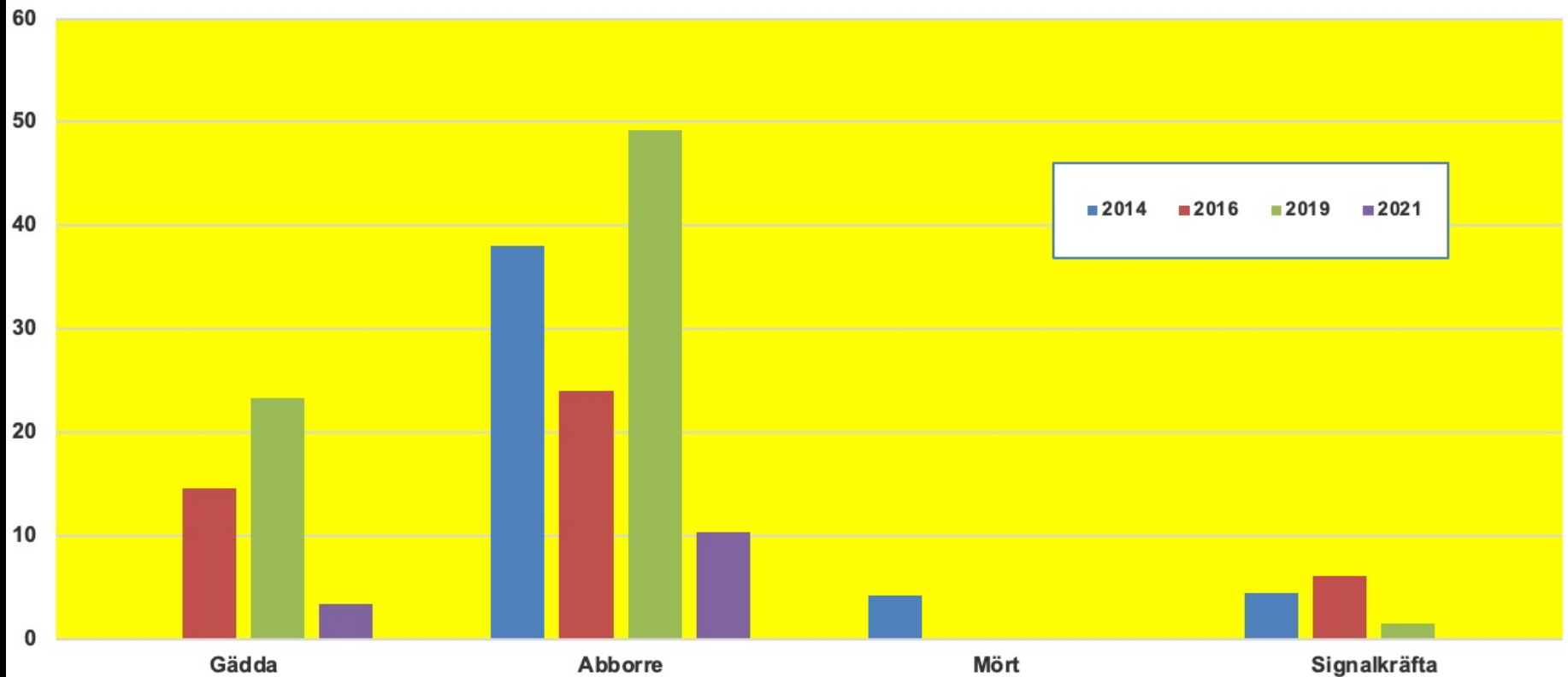
Uppströmsdel

Två gäddor och sju abborrar påträffades detta år i Igelbäcken uppströms kulverten under f.d. Barkarby flygfält.

Dock gjordes inga fynd denna gång av signalkräftor på platsen. Tidigare kräftfynd är från åren 2014, 2016 och 2019.

Förekommande fiskar och signalkräftar (antal ind./100 m²) i Igelbäcken, uppströms Barkarby, Järfälla kommun, 2014-2021 (lokalen undersöktes ej mellanliggande år)

Grönling från Igelbäcken, Ärvinge

Foto och copyright: Jörgen Wiklund

www.fagelbilder.se/fiskar

